

Návrat tramvají do rumunského města Reșița

30.12 2024 18:23, Libor Hinčica, Tramvaje

Město Reșița (česky Rešice) nacházející se na západě Rumunska zhruba 35 km od srbských hranic se po třinácti letech dočkalo návratu tramvají. Nová tramvajová trať je v celé délce novostavbou na tělese trati, která sloužila veřejnosti do roku 2013. Součástí obnovy provozu byla také dodávka vozidel, která v podobě dvoučlánkových vozů dodala turecká společnost Durmazlar.

Tramvaje v Reșiței byly uvedeny do provozu dne 23. 8. 1988, a to nejprve jen na 2,8 km dlouhém úseku, který o rok později dočkal nadvakrát prodloužení o celkem 6,7 km, čímž byla výstavba místního systému ukončena. Motivem pro vybudování dráhy byla snaha komunistického vedení země uspořit tekutá paliva, což byla strategie ražená v dané době v celém východním bloku. Od roku 1983 do roku 1991 tak spatřilo v Rumunsku světlo světa sedm nových tramvajových a šest trolejbusových provozů (další řada trolejbusových projektů byla dokončena ještě v průběhu 90. let). Tramvaje v Reșiței propojovaly sídliště na severu města s centrem a železárnami na jihu. Trasa měla celkem 18 zastávek, v provozu na ní však byly dvě linky, z nichž ani jedna neobsluhovala celou délku tratě.

Politický úkol zprovoznit tramvajové linky se sice podařilo splnit, Rumunsko ale bylo v 80. letech v naprostém ekonomickém rozkladu, což se projevovalo v kvalitě použitých materiálů na stavbě i v odvedené práci samotné. V listopadu 1989 – jen tři měsíce po dokončení – musel být dán 1,5 km dlouhý úsek od mezilehlé smyčky Piata Republicii ke konečné Stavila do výluky, protože nebyly správně vyhotoveny oblouky smyčky (měly příliš malý poloměr) a celkově trať nevyhovovala svou geometrií. Finanční prostředky se jen velmi pomalinku čerpaly i na stavbu vozovny a dílenského zázemí. Až do roku 1992 proto probíhala veškerá údržba vozidel pod širým nebem.

Vozový park tramvají byl od roku 1997 do roku 2013 tvořen německými ojetinami. Ty ale pomohly životnost systému jen prodloužit. (zdroj: Wikipedia.org; foto: Visor-Timisoara)

Celkem bylo v letech 1988 až 1990 dodáno 22 tramvají (11 souprav) lokální produkce typu Timiș 2 (oficiálně TR 69 E), jejichž provedení kopírovalo úpadek rumunského hospodářství. Zatímco původně byly „Timișy“ vybavovány elektrickou výzbrojí Kiepe Electric ze západního Německa, postupně byl stupňován tlak na zvyšování komponentů domácí provenience a náhražkových materiálů, takže kvalita klesala, až dosáhla v závěru 80. let naprostého dna. Při zcela nevhodných podmínkách údržby v Reșiță se začaly vozy brzy sypat pod rukama, takže v září 1992 byly z jedenácti souprav provozní už jen tři, zatímco zbytek sloužil povětšinou jako zdroj náhradních dílů. Tramvaje tak byly od podzimu 1992 doplňovány také autobusy náhradní dopravy, neboť tři soupravy nemohly zvládat přepravní nároky.

V srpnu 1994 byl tramvajový provoz poprvé zastaven s tím, že se přistoupilo k nejnutnějším opravám trati, jež umožnily znovuzavedení provozu od února 1995. Stále ovšem nebyl zprovozněn koncový úsek ke konečné Stavila, a to mj. pro nedostatek vozů. Ten se podařilo vyřešit po roce 1997 nákupem ojetých tramvají Düwag GT8 z Dortmundu, kterých bylo pořízeno do roku 2000 celkem 21 (později bylo dokoupeno z Frankfurtu nad Mohanem ještě 8 vozů řady N).

Lacině získané ojetiny sice byly provozně nesmírně spolehlivé, avšak zabránit celkovému rozkladu místního systému nemohly. V posledním provozním období se nezřídka stávalo, že se místo tramvají objevovaly na linkách autobusy. Vše vyvrcholilo v roce 2011, kdy městská společnost PRESCOM zajišťující provoz tramvají upadla do konkurzu. Pod 27. 8. 2011 proto došlo k definitivnímu nahrazení tramvají autobusy.

Nutno říci, že Reșița nebyla jediným rumunským městem, které se v dané době rozhodlo svůj tramvajový uzavřít. V roce 2006 zrušil svůj tramvajový provoz Brașov, v roce 2008 Constanța a v roce 2011 Tursib (spadající pod provoz v Sibiu). Ještě v roce 2020 byl zastaven provoz tramvají v Botoșani. Mimoto bylo od roku 1999 do roku 2019 uzavřeno i deset rumunských trolejbusových provozů.

První vůz z produkce tureckého Durmazlaru byl dodán dne 4. 8. 2023. (zdroj: Transport Urban Resita)

Vedení města Reșița se nicméně rozhodlo, že bude usilovat o návrat svých tramvají. Cestu k dosažení tohoto cíle se podařilo vydláždit eurovými bankovkami z bruselské pokladnice, jimiž byla značná část celkových nákladů uhrazena. V roce 2020 byla podepsána smlouva v hodnotě cca 750 mil. Kč na dodávku nových vozidel. Ty si město objednalo v počtu 13 ks v podobě dvoučlánkových nízkopodlažních vozů od tureckého výrobce Durmazlar, pro kterého šlo o druhý úspěch v oblasti dodávek tramvají na trhu Evropské unie. Vítězství měl značně usnadněno skutečností, že se soutěže kupodivu účastnil jako jediný.

Práce na obnově tramvajového provozu měly být zahájeny na jaře 2021, nakonec stavební firma převzala staveniště až v květnu 2022. Na dokončení prací měla 24 měsíců s tím, že většina činností měla být dokončena do konce roku 2023, neboť právě tehdy končilo programové období pro čerpání dotací. První z objednaných tramvají byla dokončena již v létě 2022, k expedici do Rumunska došlo v roce 2023, kdy byly zahájeny na ještě rozpracovaných úsecích i první testy.

Náklady na novostavbu tramvají se měly vyšplhat na zhruba 80 mil. € (cca 2 mld. Kč), což bylo kritizováno opozičními zastupiteli, ale později i – jak se stavba protahovala – také některými stranickými kolegy primátora města. Ten přitom projekt vnímá pragmaticky ve dvou rovinách. Zatímco v 80. letech se tramvaj rodila s co nejmenšími náklady, nyní Evropská unie štědře dotovala nejen pokládku samotných kolejí a natažení trolejového drátu, ale veškeré vyvolané investice v ulicích, kterými trať vede. Pod pláštěm budování tramvajové tratě se tak zrodila nová kanalizace, silnice, chodníky, parkovací místa, cyklostezky i zeleň. Z vlastních prostředků by město sotva kdy dokázalo k takto razantní proměně přistoupit. Druhou rovinou je pak ona proklamovaná ekologická funkce tramvaje.

První možnost svézt se tramvají měli cestující dne 1. 6. 2024 v rámci Dne dětí. Tehdy bylo slibováno, že pravidelný provoz bude zahájen od září, nicméně na stavbě bylo stále nutno dokončit řadu nedodělků (například chybějící obrubníky) a trať rovněž nebyla celá sjízdná. Novým datem byl proto zvolen 1. prosinec (svátek tzv. sjednocení Rumunska odkazující na vyhlášení připojení Sedmihradska k Rumunsku dne 1. 12. 1918). I tento den se však mohli svézt pasažéři tramvají bezplatně jen ve vymezených časech (byť již v celé délce trasy). Skutečný pravidelný provoz byl zahájen až dne 20. 12. 2024 od 5:00.

Url: Návrat tramvají do rumunského města Reșița